

TELKINIAI

EKSKURSIJA Į UPTON SINCLAIR „DŽIUNGLES“

GIEDRIUS SUBAČIUS

Lapkričio 3 d. su Lietuvos kultūros studentais Illinojaus universitete Čikagoje išsirengėme į ekskursiją rašytojo Upton Sinclair pėdsakais. Dalyvavo studentai Wael Ahmed M. Alolowi, Kamyia Green, Troy Kayanja, Brisild Metellari ir Matas Novickis. Prisijungė ir kitų, besidominčių Čikagos ir lietuvių emigracijos istorija, žmonių: Lietuvių Fondo komisijų narė Rasa Fernandez, viena iš knygos apie Čikagos Bridgeporto rajono istoriją „Images of America: Bridgeport“ („Amerikos vaizdai: Bridgeportas“) autorių JoAnne Gazarek Bloom, taip pat iš Lenkijos Čikagoje besilankanti rašytoja, žurnalistė Magda Działoszyńska, parašiusi knygą apie San Franciscą „San Francisco: Dziki brzeg wolności“ („San Franciscas: Laukinis laisvės krantas“) ir dabar renkanti medžiagą būsimai knygai apie Čikagą.

Ekskursijos tikslas – aplankyti kai kurias vietas, kurias Sinclair aprašė savo garsiajame romane „The Jungle“ („Džiunglės“; beje, šiais 2022 m. leidykla „Auksa žuvis“ išleido naują, bene septintą lietuvišką knygos vertimą plonais viršeliais). Per tris su viršum valandos pėsčiomis perėjome per dvi istorines teritorijas: vadinamąsias Skerdyklas (*Stockyards* ir *Packingtown* tarp Halsted ir Ashland gatvių – maždaug Exchange gatve su nukrypimais į šalis nuo jos) ir gyvenamąjį rajoną Back of the Yards (tarp Ashland ir Honore gatvių – 46-ąją gatve). Aplankėme vietą, kurioje Sinclair herojai lietuviai atvykę išlipo iš tramvajaus ir pirmą kartą išvydo, išgirdo ir užuodė skerdyklas, numanomą Šedvilo delikatesų krautuvės vietą, taip pat Central Time Station vietą, kur daug emigrantų laukdavo, tikėdamiesi įsidarbinti, kur ir pagrindinis romano herojus Jurgis Rudkus pirmą kartą gavo darbą šluoti žarnas „Swift“ kompanijos skerdimo cechuose. Man labai krito į akis, kad pranyksta vis daugiau originalių skerdyklų pastatų, jų vietoje atsiranda nauji. Kai prieš keliolika metų pradėjau vesti tokias ekskursijas, dar sakydavau, kad gal kokie šeši pastatai išlikę iš buvusių šimtų, jeigu ne tūkstančių (1971 m., skerdyklas uždarant, daugybė statinių buvo negailestingai išgriauta). Bet jau prieš kelėtą metų buvo nugriautas istorinis gaisrinės pastatas, o šiandien pasigedau ir buvusio iki tol likusio bene didžiausio, 6 aukštų sandėlio, kažkada priklausiusio „Armour“ kompanijai – jo vietoje šiandien tik sutrupinto mūro kalnai Packers gatvėje. Regis, beliko trys statiniai, ir du iš jų didžiuliai, dar vis stebinantys buvę „Swift“ kompanijos sandėliai.

Daug geriau senieji pastatai išlikę Back of the Yards rezidentiniame rajone. Nors vienas kitas pastatas yra naujas, bet didžiuma jų dar vis tokie, kokius matė Sinclair 1904 m. lapkritį. Aplankėme buvusio Juozapo Kušleikos saliuo, kurio pobūvių salėje ir vyko Sinclair stebėtos ir meistriškai aprašytos lietuvių vestuvės, vietą. Deja, kaip tik tas vestuvių puotos pastatas nėra sulaukęs mūsų dienų, jo

Prie skerdyklų vartų.

G. Subačiaus nuotraukos

vietoje dabar stūkso kitas, mažesnis namelis.

Pakeliui praėjome lietuvių statytą Šv. Kryžiaus bažnyčią, ji buvo uždaryta, bet ir išorėje atkreipėme dėmesį į lietuviškus ženklus: kertinį akmenį, pažymintį, kad tai lietuvių Romos katalikų bažnyčia, statyta 1913 m. (Sinclair jos dar negalėjo matyti), frontone simboliškai pavaizduotą Vilniaus Aušros vartų madonos atvaizdą, kurį atpažino net iš Lenkijos atvykusi Magda. Tačiau Gedimino stulpus greta madonos pamatyti pavyko visai ne iš karto ir net ne visiems.

Ekskursiją baigėme prie dar vis išlikusio didžiulio namo, kuriame gyveno Sinclair aprašyta vestuvininkų pora. Pirmąjį „Džiunglių“ skyrių Sinclair užbaigia tuo, kad Jurgiui nereikia karietos – jis paima pavargusių nuotaką ir parneša ją namo, mat jie gyvena tik du kvartalai (blokai) nuo saliuo. Kaip tik ten ir ėmėme skirstytis.

Giedrius Subačius – Illinojaus universiteto PLB Lituanistikos katedros profesorius.

Buvusio Juozapo Kušleikos saliuo vietoje (iš k.): Rasa Fernandez, Magda Działoszyńska, JoAnne Gazarek Bloom, Matas Novickis, Wael Ahmed M. Alolowi, Troy Kayanja, Brisild Metellari ir Kamyia Green.